

18. Hij heeft een hoekhuis aangesproken om er zijn (ingebeelde) tenten op te slaan. Wanneer hij naar buiten staart ziet hij aan zijn voeten de vierwege sceden liggen, een drukke verkeersweg en een boogscheut verder een gildeledengodshuis met kapel en nog een pas verder een stadspoort.

AIMÉ BOGAERT

Onderstaand artikel ontvingen wij van de Heer Michel Steels in het begin van januari.

Hij schreef ons : "Dit is mijn laatste artikel." Was het een vóórgevoel ? Op het ogenblik dat wij de copie voor dit nummer naar de drukker gingen brengen ontvingen wij het bericht van zijn overlijden.

In minder dan 6 maanden verliest "Ghendtsche Tydinghen" aldus twee van haar oudste en trouwste medewerkers.

Wij zullen in ons Mei-nummer op deze zaak terugkomen.

Noot : het was me onmogelijk de archieven van het Atheneum en van de Rijksnormaalschool te Brugge te raadplegen, omdat ze vernietigd zijn. Wettelijk trouwens moeten deze archieven slechts dertig jaar worden bewaard. Ook was het me onmogelijk alle tijdschriften waaraan Bogaerts heeft medegewerkt te raadplegen, omdat ze in de Universiteitsbibliotheek onvolledig zijn.

Bogaerts Aimé werd geboren op 27 januari 1859 te Lokristie, dit volgens gegevens van de bevolkingsdienst van de stad Gent, maar volgens de bevolkingsdienst van Lokristie waren hij noch zijn ouders ingeschreven in de bevolkingsdienst te Lokristie; zeker is echter dat hij geboren werd in 1859. Bogaerts Aimé moet een goed leerling geweest zijn in de lagere school, want zijn vader, die een bemiddeld man moet geweest zijn, wenste dat zijn zoon ingenieur zou worden. Hij zond zijn zoon dan ook naar het Kon. Atheneum Ottogracht. Na de vierde moderne besloot Bogaerts zelf onderwijzer te worden en ging naar de Rijksnormaalschool voor jongens te Brugge. Hij werd benoemd tot onderwijzer aan de gemeentescholen te Gent op 12 oktober 1878 (zie Bulletin communal 1878 blz. 437). Als onderwijzer schreef Bogaerts enkele opvoedkundige werken, die natuurlijk thans volledig verouderd zijn : Het opstellen in de volksscholen, Het Kind : zijn hersenontwikkeling, een bijdrage tot de algemene gezondheid, De kleine zanger, reeks zangen en oefeningen voor een of twee stemmen, Goede Gezondheid, grondbeginselen van een rationele volksgezond-

heidsleer (werd geschreven door Terwagne en vertaald door Bogaerts). Hij stichtte ook de Onderwijzerskring om de materiële belangen van de onderwijzers te verdedigen. Toen Delbecq het boek van Charles De Coster Tijn Uilenspiegel vertaalde in het Nederlands, schreef Bogaerts er enkele gedichten bij onder de pseudoniem van Johan. Het boek verscheen in 1896. Bogaerts was een van de stichters van de socialistische vrijdenkersbond te Gent in 1885. Volgens Els Witte waren er in België 281 vrijdenkersbonden, waarvan 152 in de provincie Henegouwen, 46 in de provincie Brabant, negen in de provincie Antwerpen, een in de provincie Limburg (Tongeren), 39 in de provincie Luik, vijf in de provincie Luxemburg, 15 in de provincie Namen, 12 in Oost-Vlaanderen en 7 in West-Vlaanderen (Blankenberge, Brugge, Kortrijk, Menen, Mouscroen, Oostende). Van deze vrijdenkersbonden waren er volgens Els Witte 186 socialistisch, 46 burgerlijk (liberaal), van de overige was de politieke strekking onbekend. Els Witte citeert J. Romein, die schreef: "De arbeidersklasse moest wel, voor zover de begeerte van emancipatie haar had aangeraakt, een geloof verachten dat haar steeds tevredenheid met haar aardse ellende gepredikt had in afwachting van een hemels heil, dat voor haar steeds twijfelachtig werd, naarmate zij zich meer ontwikkelde. De kerk stootte de arbeiders om andere redenen af. Haar vereenzelvigingsstrategie met de rijken, om wie ze voor haar materiële bestaanszekerheid beroep deed, impliceerde tevens dat ze de machthebbers hielp bij het instandhouden van de bestaande orde". Hierbij mogen we denken aan het geval van priester Daens te Aalst en aan het Daensisme. Voorzitter van de Gentse socialistische vrijdenkersbond was G. Verschraegen, Bogaerts was ondervoorzitter. In oktober 1899 werd Bogaerts voorzitter. Te Gent betaalden de leden vijf centimes per maand voor de eerste wereldoorlog, waarvoor ze kosteloos werden begraven. Het A.M.S.A.B. archief bezit een kistje met de verklaringen van de leden, waarbij ze hun wil uitdrukken burgerlijk te worden begraven. In 1889 beliepen de ontvangsten 128,05 fr. en de uitgaven 109,01 fr. De organisatie gaf een maandblad uit "De Rede", Orgaan van de gewestelijke Vrijdenkersbonden van Noord-België. De prijs per nummer bedroeg vijf centimes. Uit de exemplaren, die ik gevonden heb, blijkt dat te Gent volksvoordrachten werden gehouden begeleid met zang en tombola van boeken. Hoofdredacteur was Bogaerts. De socialistische vrijdenkersbond te Gent had een kinderkoor. Op de vergadering van 18 juli 1899 deelt Bogaerts mede, dat er in augustus een reis ondernomen wordt met het kinderkoor naar Antwerpen, Mechelen en enkele steden in Wallonië, maar de reis naar Wallonië ging niet door wegens de te hoge kosten. Einde 1909 telde de vereniging ongeveer 600 leden. Op 3 januari 1910 wordt een verzoek aan Anseele en Cambier, beiden schepenen, gericht om de hospicieën en het burgerlijk hospitaal gedeeltelijk te verwereldlijken. Op 21 februari 1910 verwerpt Bogaerts elke vorm van feest voor de jeugd, maar op 7 maart

wordt beslist, dat het feest toch zal doorgaan. Na de eerste wereldoorlog worden nog wetenschappelijke voordrachten ingericht. Op 28 oktober 1927 sprak dokter Speyers, schepen van onderwijs te Antwerpen over "Nutteloze Organen van de mens". Op 27 januari 1927 had G. Crommen, onderwijzer, later senator en burgemeester van Ledeberg gesproken over "Oorlog en Vrede". Voor de eerste wereldoorlog werden een tweetal brochuren uitgegeven, nl. "De Moderne School" door Fr. Ferrer, alsook een brochure tegen het wetsvoorstel van minister Pouillet, waarbij de schoolbon zou worden ingesteld. Niettegenstaande de katolieke partij de meerderheid in het parlement had zal wegens de heftige reactie van de liberale en socialistische partij het wetsvoorstel worden ingetrokken. Het verslagboek van de vrijdenkersbond eindigt op 29 januari 1928, terwijl het kasboek zal eindigen in 1933. De vrijdenkersbond gaf ook een Vrijdenkersalmanak uit. Ik heb enkel de almanak van 1909 kunnen raadplegen, dit was de negende uitgave en dit onder redactie van A. Bogaerts.

Bogaerts schreef ook enkele strijdlieden, o.a. De Commune, Ons Meilied. De teksten werden op muziek gezet door de Gentse componist Jef Van der Meulen (1869-1931).

In 1901 werd Bogaerts de functie van hoofdredacteur van de krant Vooruit aangeboden. Alhoewel Bogaerts schooldirecteur zou geworden zijn met een betere bezoldiging, aanvaardde hij de opdracht.

In 1907 werden socialistische schoolbonden opgericht met als orgaan De Volksschool, orgaan der radicaal socialistische schoolbonden met als hoofdredacteur A. Bogaerts. In het nummer van 3 augustus 1911 werd er in een oproep gedaan voor een betoging te Brussel voor het zuiver algemeen stemrecht.

In 1915 werd Bogaerts ziek. Toen zijn medewerkers hem bezochten, sprak hij er van te hernemen. Enkele dagen later stierf hij op 16 maart 1915. Op de begrafenis sprak A. Verschraegen, partijsecretaris de eerste lijkrede uit. "Onze kameraad Bogaerts heeft een ontzaggelijk werk geleverd. Hij had een vruchtbare pen en een onbetwistbaar talent". Daarna sprak M. Tjtgadt, gepensioneerd directeur van het stedelijk onderwijs. "Hij stichtte de onderwijzerskring, streed voor de oprichting van schoolkolonieën, voor het werk van het schooleetmaal, voor betere wedden, voor vermindering van de werkuren en hervorming van de leerprogramma's."

M. STEELS

BIBLIOGRAFIE

- Els Witte : De Belgische Vrijdenkersorganisaties (1859-1914). (Uitgave V.U.B.)
- A.M.S.A.B.-archief :
 1. Krant Vooruit van 17, 18 en 20 maart 1915
 2. Verslagboek Socialistische Vrijdenkersbond
 3. Kasboek Socialistische Vrijdenkersbond